

će se poduzeti zaostali problemi povoljno riješiti i da će hrvatska varijanta književnog jezika biti u svemu ravnopravna s književnim jezicima ostalih naroda Jugoslavije i da u budućnosti neće biti jezičnih zastranjenja vrijednih javne pažnje. Lingvisti će, ne trošeći snage na političku stranu jezične problematike, moći svoje lingvističke poslove obavljati mirnije i uspješnije, na opću korist i napredak naše zajednice.

Uredništvo

SPORNI SUFIKS -TELJ

Stjepan Babić

0. Prije desetak godina zapazio sam da se imenice sa sufiksom *-telj* počinju progoniti. Bilo je i profesora slavista koji su progon poticali jer su smatrali da je opravdan. Znanstvenu podlogu za to nalazili su u radovima prof. A. Belića i M. Stevanovića. Međutim, njihovi su zaključci bili pogrešni jer su im neki podaci bili nepoznati, a poznate nisu dobro protumačili. Smatrao sam da je takvu ocjenu potrebno ispraviti zbog znanstvene istine i zbog praktičnoga djelovanja. Stoga sam napisao članak pod naslovom *Žigosani sufiks -telj*.¹ U tome nisam bio osamljen. I Blaž Jurišić u članku O produktivnim formantima u tvorbi nomina *agentis*,² napisanom i objavljenom nešto prije mogega članka, pobija mišljenje A. Belića, a prema tome i M. Stevanovića. Oba su članka potakla M. Stevanovića da ponovno razmotri pokrenuta pitanja.³ Sada on jednim dijelom ublažuje svoje prijašnje oštre sudove: »A mi ćemo ovde istaći još i to da nikako ne treba zazirati od upotrebe imenica ove vrste bilo koji nastavak da imaju. U ovome treba da odlučuje spontanost i rasprostranjenost njihove upotrebe« (str. 16). Na 13. str. kaže da je neosnovana i suvišna borba protiv sufiksa *-telj* i protiv imenica njime izvedenih, ali iz njegovih riječi proizlazi kao da ih on nije ni žigosao ni bio za borbu protiv njih jer piše: »ja ne žigošem taj nastavak niti pak imenice koje se njime izvode« (str. 6), »I kada za ove kažemo da su knjiškog a ne narodnog karaktera, ili kada za neke od njih kažemo da arhaično zvuče, mi ne ratujemo protiv njih i ne žigošemo ih« (str. 13). A što je nego žigosanje i poziv na borbu kad se u normativnom djelu, u školskoj gramatici kaže:

»Ograničen je broj imenica m. roda izvedenih nastavkom *-telj* od glagola, kao što su: *ròditelj, prijatelj, spàsitelj, stvòritelj, upràvitelj, učitelj, hrànitelj*.

Ove imenice su građene prema ruskom ili starocrkvenom jeziku (istakao S. B.), zato ih je kod starijih pisaca bilo znatno više. Kod njih nalazimo i: *gònitelj, i křčitelj, i istrèbitelj, i mùčitelj, i pobèdi-*

¹ Jezik, X, str. 113–116.

² Ivšićev Zbornik, Zagreb, 1963, str. 183–190.

³ Produktivnost nekih nastavaka kojima se grade nomina *agentis*, Naš jezik, 14, str. 1–19.

telj, i *preporòditelj*, i *čitatelj* i dr. Ali ove reči ne odgovaraju prirodi našeg jezika (istakao S. B.), već se mesto njih upotrebljavaju imenice na *-lac*: *gònilac*, *kòčilac* itd. Čak i mesto imenice *gràditelj*, koja je u najnovije vreme ušla u široku upotrebu, bolje bi bilo uzeti imenicu *gradilac*.⁴

Osim onoga što sam istakao M. Stevanović smatra da bi bolje bilo istisnuti i opće usvojenu *graditelj*, kao što se i mesto *preporoditelj* upotrebljava *preporodilac* (?!).

0.1. Da je M. Stevanović shvatio kako je preoštro sudio, vidi se i po prikazu toga sufiksa u njegovu djelu *Savremeni srpskohrvatski jezik* (str. 539. i 540). Tu su formulacije znatno blaže i opreznije, iako opet ima tvrdnji koje se ne mogu održati, kao npr. ove: »ali je nesumnjivo tačno da su one prestale biti produktivnom kategorijom«. »U najnovije je vreme u vrlo ograničenom broju slučajeva produktivnost nastavka *-telj*, iako u neznatnoj meri, obnovljena (prema ruskom jeziku)« (str. 540).

0.2. Dakle, iako M. Stevanović djelomično ublažuje svoje tvrdnje, ipak u bitnome ostaje na dosadašnjem gledištu. Zato se na njegova shvaćanja potrebno ponovno osvrnuti da dokraja razjasnimo sporna pitanja. Da bi moje izlaganje bilo što preglednije, razmotrit ću samo četiri pitanja koja su bitna za spor, i to: 1) o narodnosti i nenarodnosti sufiksa *-telj*, 2) o produktivnosti, 3) o njegovu mjestu u sustavu, 4) o značenju imenica s tim sufiksom.

O narodnosti i nenarodnosti sufiksa -telj

I. Danas, kad dobro razlikujemo strukturu književnoga jezika od strukture narodnoga, zapravo od struktura pojedinih narječja i govora, ne bi trebalo ni postavljati pitanje o narodnosti i nenarodnosti jedne književnojezične pojave jer je mnogo važnije u kojoj se mjeri upotrebljava i kako se uklapa u strukturu književnog jezika. Kome je to jasno, bit će mu razumljivo što mora doći do spora s gramatičarom koji i 1964. godine ima ovakvo shvaćanje:

»Mi bismo ipak nešto drukčije rekli – da novine u jeziku u prvome redu u leksici, koje neminovno zahteva dinamika života i razvoj nauke i tehnike, treba usklađivati s njegovim narodnim karakterom, koji živi upravo u prostog naroda.«⁵

Uzimati i danas pučki jezik kao vrhunski kriterij narodnosti koje jezične pojave, to je purizam posebne vrste.

1.1. No i tamo gdje se narodnost jedne jezične pojave poistovjećuje s njegovom prstonarodnošću ne može se sufiksu *-telj* osporiti njegova narodnost kad znamo da su riječi kao *prijatelj*, *neprijatelj*, *roditelj*, *učitelj* prave na-

⁴ Gramatika srpskohrvatskog jezika, Beograd, 1951, str. 268.

⁵ Produktivnost nekih nastavaka..., str. 18.

rodne riječi. To ne čini ni Stevanović, ali mu on priznaje narodnost samo od 14. do kraja 18. stoljeća, pa i u početku 19. »kada je nastavak -telj jamačno bio produktivan i u narodu« (str. 7). Ali da danas više nije narodan, jasno kaže u zaključku svoga članka: »I što se u srpskohrvatskom jeziku u pojedinim vremenskim periodima njegovim broj imenica na -telj, recimo, znatno uvećavao, može se zahvaliti samo tome što je u njemu trajno bilo nekoliko reči s tim nastavkom za koji se ipak ne može reći da je narodni, već slovenski, staroslovenski, ruski, češki, ali ne nastavak srpskohrvatskog narodnog jezika« (str. 19).

Dakle, nedavno bio, a danas nije! Zaista čudan kriterij u određivanju narodnosti. Istina jest da riječ *prijatelj* nije više produktivna, djelomično ni *roditelj*, ali jest *učitelj*, a njoj možemo dodati *hranitelj*, *služitelj*, *upravitelj* i druge koje Stevanović priznaje za narodne. Da postoji samo tih nekoliko narodnih riječi koje su i danas produktivne – a produktivnim riječima smatram one čiji je postanak s gledišta suvremenog jezika jasan i po čijem se uzoru mogu tvoriti nove riječi – bilo bi dovoljno da govorimo o narodnom karakteru sufiksa -telj. Zato je toliko čudnije što to Stevanović nije čuo kad nekoliko puta priznaje da ima narodnih riječi s tim sufiksom: Tu proturječnost Stevanović i ne pokušava da razriješi osim na jednom mjestu gdje kaže: »Uz to Babić narodni, odnosno 'nenarodni' karakter identifikuje s nenarodnim poreklom imenica na -telj. Mi, međutim, ne govorimo o nenarodnom poreklu tih reči jer je taj nastavak nekada – u opšteslovenskoj zajednici, svakako, a možda i u najranijim periodima, posebno srpskohrvatskog jezika – bio narodni, mada mi za ovo posljednje nemamo pouzdanih dokaza. Ali današnji karakter toga nastavka, po našem shvatanju, nije moguće okarakterisati kao takav« (str. 6).

Odatle proizlazi da Stevanović ne nije čuo narodni karakter imenica sa sufiksom -telj, ali nije čuo narodnost današnjega »karaktera« toga nastavka. Nije baš jasno što Stevanović misli pod karakterom. Ja bih rekao da misli produktivnost i njegovu bih misao protumačio ovako: ima doduše nekoliko narodnih riječi sa sufiksom -telj, ali produktivnost toga sufiksa nije narodna, nego je nastala pod utjecajem ostalih slavenskih jezika, a koliko i nije, knjiškog je karaktera, jer knjiškost spominje na str. 13, 17. i 18.

1.2. Zbog jasnoće ovdje bi trebao doći precizniji izraz. Pridjev *knjiški* ima negativan prizvuk i to može zavesti. Kako knjiški karakter sufiksa -telj nipošto nije nešto negativno, jer je djelovanje književne tradicije najnormalnija pojava u književnom jeziku, to je ovdje bolje reći: književnojezičnim karakterom. U tom su smislu vrlo značajne ove Stevanovićeve riječi:

»Već pre sto i nekoliko desetina godina kod Vuka Karadžića, na srpskoj, i kod iliraca, na hrvatskoj strani, pored istovjetnosti u glavnoj koncepciji postojale su i razlike u posebnim slučajevima. Vuk je bio za ono što je sadašnje u narodu zato što je sve dotadašnje u književnom jeziku kod Srba bilo nena-

rodno. A ilirci su spravom imali drugačije gledište jer je kod Hrvata nekoliko vekova pre tog vremena bilo književnosti na narodnom jeziku, pa su oni iz književnog jezika prošlosti unosili elemente u savremeni književni jezik, verujući da ga time ne lišavaju narodnog karaktera. I ovi su se različni stavovi unekoliko sačuvali do današnjega dana, pa je to dovelo i do jednog apsurdna, bar na prvi pogled, da se, držeći se stava V. Karadžića – u istočnim kulturnim centrima kao zastarele počnu napuštati neke osobine Vukova jezika, a da u našim kulturnim centrima na zapadu, baš zato što su ostale žive koncepcije suprotne Karadžićevim – iste te osobine njegova jezika ostanu u punoj životnoj snazi. (. . .) A sasvim je prirodno što u književnom jeziku kod Hrvata, koji su se takođe oslanjali na Vuka, a pored toga imali još i shvatanje da se mogu oslanjati i na književni jezik ranijih epoha – nalazimo širu upotrebu imenica na *telj*« (str. 17).

Time je Stevanović rekao značajnu istinu, ali kao da njezina dometa nije dovoljno svjestan. Ako književni jezik u Hrvata ima nekolikostoljetnu neprekinutu tradiciju, a u leksičkom je pogledu ima, onda se ne mogu proglašavati nenarodnim oni elementi koji su starijega postanja. A ja bih uz to rekao da je i danas u narodu, bar na zapadnom području, sufiks *-telj* produktivniji nego što se misli i što znamo. To bi tek trebalo pokazati. No i bez toga je jasno da sufiks *-telj* jest narodnog karaktera po normalnim kriterijima narodnosti.

O produktivnosti

2. Iako Stevanović kaže da u književnom jeziku kod Hrvata »nalazimo širu upotrebu imenica na *-telj*«, da su one »u punoj životnoj snazi«, ipak ne priznaje da je *-telj* produktivan sufiks. Njegove riječi iz Savremenoga srpskohrvatskog jezika već sam naveo. A u navođenom članku kaže: »Ali valja znati da brojnost upotrebe reči nije isto što i njihova produktivnost. Ovo drugo pretpostavlja dalje izvođenje reči po određenom tipu. A imenica na *-telj*, i ukoliko ih imamo u jeziku vrlo malo služe kao obrazac za tvorbu novih reči« (str. 6).⁶ Ja termin produktivnosti riječi (ne sufikasa!) shvaćam nešto drugačije, kao što sam već rekao, ali je ovdje prihvaćam u Stevanovićevu značenju i tvrdim i kad bi malo služile, bile bi produktivne, ali ne služe malo. U Hrvata to izrasta iz strukture njihova književnog jezika, a djelomično i pod utjecajem njihova narodnog jezika. I u Srba je ta pojava šira nego što to Stevanović izričito kaže. Istina je da ima nekoliko riječi sa sufiksom *-telj* koje su došle iz ruskoga ili češkoga jezika ili nastale pod njihovim utjecajem, ali taj utjecaj nije od bitnoga značenja. I bez njega bi sufiks *-telj* u našem jeziku bio produktivan.

⁶ Usput napominjem da se iz mojih riječi ne može izvući zaključak da ja mislim kako je brojnost upotrebe nekih riječi isto što i njihova produktivnost.

2.1. Ako kao kriterij produktivnosti u suvremenom jeziku uzmemo nove riječi koje su tim sufiksom izvedene poslije 1850 (a ima ih izvedenih i poslije 1950!), onda možemo reći da je on vrlo produktivan. Od 211 produktivnih riječi sufiksalne tvorbe sa sufiksom *-telj* u Matešićevu rječniku *Rückläufiges Wörterbuch des Serbokroatischen* nema ih u ARj. 39 i možemo ih smatrati novim izvedenicama.⁷ Osim toga ni u Matešićevu rječniku ni u ARj. nema ove 23 riječi koje sam našao u najnovijim književnim djelima i suvremenoj publicistici: *bodritelj, doživljavatelj, ispunjavatelj, istjeritelj, izlječitelj, iznajmitelj, krepitelj, krojitelj, kušatelj, lomitelj, najavitelj, naricatielj, ograničitelj, oponašatelj, osiguravatelj, ostavitelj, označitelj, predlagatelj, raskužitelj, silovatelj, tamanitelj, timaritelj, tragatelj*. Nisam mogao provjeriti ovih 10 riječi: *unajmitelj, uništavatelj, usavršitelj, usmjeravatelj, usmjeritelj, usvojitelj, uvoštitelj, uzgajatelj, uznemiritelj, vjerovatelj*, ali kako ih nema ni u Deanović-Jernejevu Hrvatskosrpsko-talijanskom rječniku, možemo i njih smatrati novim riječima. Ukupno dakle 72 nove riječi. Kritičnijim promatranjem jedne bi možda otpale, ali bi druge pridošle i navedeni se broj ne bi umanjio. A sedamdesetak novih riječi i previše je da se pokaže kako je *-telj* i danas plodan sufiks.

O mjestu u sustavu

3. Osnovna ideja moga članka Žigosani sufiks *-telj* bila je u tome da pokažem njegovo mjesto među ostalim sufiksima za oznaku vršitelja radnje i da tako najuspješnije uklonim obilježje koje mu je nametnuto. Iako ne raspoložemo svim potrebnim podacima, ipak se na temelju onih koje sam iznio vidi da ima svoje mjesto u našoj tvorbi. To sada priznaje i Stevanović, ali vrlo škrt: »Uostalom, ovo nije jedini slučaj da pojedini jezički elementi, i leksički i drugi, ovim putem ulaze u sistem srpskohrvatskog jezika. U njega su tako ušle i deverbativne imenice na *-telj*« (str. 13). Stevanović iz toga izvlači dobar zaključak, ali samo jedan, i to sporedniji, da ne treba ratovati protiv njih. Važniji je ovaj: ako neka pojava ima svoje mjesto u jezičnom sustavu, tada mnoga pitanja postaju sporedna, npr. narodnost, nenarodnost podrijetla (zato u prošlom članku i nisam htio o tome raspravljati). Drugi je zaključak: ako *-telj* ima svoje mjesto u sustavu, tada mu ni jedan sufiks ne može biti pravi takmac pa bio i sinoniman s njim. Naime, ako se dva sufiksa upotrebljavaju u istom značenju, spoznajnom i osjećajnom, tada će njihovo mjesto u sustavu biti određeno raspodjelom tih sufiksa. Raspodjela može biti određena različitim kriterijima, npr. povijesnim, teritorijalnim, glasovnim, skupinom osnovne riječi i sl. Stevanović nije ni pokušao da to utvrdi. Po načinu njegove obrade sufiksalne tvorbe u Suvremenom srpskohr-

⁷ Bila bi vjerojatno još koja da sam u ARj. mogao provjeriti riječi iza *trovatelj*.

vatskom jeziku proizlazi da mu je taj aspekt tvorbe stran. U članku to posebno pokazuje kad spominje da nitko »još nigde nije čuo ili našao upotrijebljenu imenicu na *-telj* izvedenu od glagola *žeti*, npr. od *presti*, *tkati*, *orati*, *kopati*, *kositi*, *plivati*, *roniti*, *zidati*, *svirati*, *pevati*, *čistiti*, *šetati*, *spavati* i sl.« (str. 8).

3.1. Prvo, ja ne bih bio tako siguran da nije baš nitko, jer je teško znati što je tko čuo i vidio. U ARj. je, na primjer, riječ *čistitelj* potvrđena iz Belostenčeva, Jambrešićeva i Stulijeva rječnika, a nedavno, 15. 12. 67. pojavio se na 2. strani Telegrama ovaj naslov: *Kriza i obljubljeni pjevatelj*. Autor se htio i samim nazivom narugati prevelikoj važnosti koju neki daju pjevačima zabavne glazbe, a kako to nije mogao učiniti osjećajno neutralnom riječi pjevač, izveo je sufiksom *-telj* osjećajno obojenu. Ali to više onako uz put.

3.2. Važnije je što Stevanović time pokazuje da potpuno zaboravlja na raspodjelu. Već prva analiza pokazuje da se sufiksom *-telj* ne tvore imenice od glagola prve vrste, a ni od ostalih u jednakoj mjeri. Ako i nemamo dovoljno podataka ni istraživanja u tom pravcu, jedno je sigurno: raspodjela sufikasa za tvorbu vršitelja radnje nije potpuno slobodna i ne može se svakim sufiksom od svakoga glagola izvesti vršitelj radnje.⁸

O značenju

4. Na osnovi građe kojom sam raspolagao i literature o sufiksima za tvorbu vršitelja radnje napisao sam da ostali sufiksi imaju specifična i različita značenja, a zatim dodao: »I tako bi jedino sufiksi *-telj* i *-lac* imali čistu funkciju vršitelja radnje.«⁹ Stevanović to pobija riječima: »... niti je, uostalom, tačno da ova dva sufiksa, kako misli Stj. Babić (v. Jezik XII,¹⁰ 116), imaju "čistu funkciju vršitelja radnje". Poznato je, recimo, da *delitelj* i *sadržitelj*, odnosno *delilac* i *sadržalac*, *imenitelj* i *brojitelj* ili *imenilac* i *brojilac*, *pokazatelj* i sl. nisu nazivi vršilaca radnje, već označavaju pojmove koji na neki drugi način, kao sredstvo ili drugo što, s dotičnom radnjom stoje u vezi« (str. 15).

Pišući svoju pretpostavku dopuštao sam mogućnost da je pitanja proučavanja dopune, a odmah sam u idućoj rečenici rekao da su dalja proučavanja

⁸ U prvom sam članku pokušao, naglašavam: samo pokušao da to pokažem za sve sufikse u tvorbi vršitelja radnje osim za *-lac* i *-telj*. Tu nisam mogao ni pokušati jer nisam imao potrebnih podataka. Slutio sam da bi mogla biti u glagolskim vrstama. Sada imamo nešto više podataka u Matešićevu odostražnom rječniku, ali provjeravanje ne daje konačne rezultate jer su neki za oba sufiksa gotovo isti. Međutim, od toga rječnika i ne možemo dobiti pravo rješenje jer on nema svih potrebnih podataka za takvu analizu, nema, npr., značenja, podataka o rasprostranjenosti upotrebe, o stilu i vremenu iz kojega potječe riječ i sl. Nadam se da će za godinu-dvije imati sve potrebne podatke i pronaći kriterije raspodjele.

⁹ O. c., str. 116.

¹⁰ Greškom XII, treba X. Na 6. str. opet je greškom XVI mjesto X.

potrebna, i zato sam pretpostavku izrekao u kondicionalu. Stevanović me upozorio na ono na što do tada nisam naišao ni u građi ni u literaturi. To je i normalno, zato i raspravljamo da dođemo do boljih spoznaja, ali nije sve tako jednostavno kao što Stevanović misli. Njegovi primjeri trebaju potpunije i drugačije tumačenje.

4.1. On zanemaruje rasprostranjenost tih riječi. U hrvatskoj varijanti nema u normalnoj upotrebi riječi *imenitelj*, *imenilac*, *sadržatelj*, *sadržalac*. Mjesto njih se za te matematske pojmove upotrebljavaju *nazivnik*, *višekratnik*, dakle imenice s karakterističnim sufiksom *-nik*.

Imenice *brojitelj*, *brojilac* postoje, ali znače 'onaj koji broji', a matematički je brojitelj – *brojnik*, opet izvedenica sufiksom *-nik*.

4.2. Kad se već takvi primjeri navode, tada treba reći kojem jezičnom području (stilu) pripadaju ako ne pripadaju općem jeziku, jer je to važan podatak za ocjenu te pojave. I u hrvatskom se matematskom nazivlju upotrebljavaju nazivi *djelitelj* (divizor), *množitelj* (multiplikator), *faktor proširitelj* (broj kojim se množi brojnik i nazivnik) i možda još koji, ali to su nazivi jedne struke, a ne riječi općega književnog jezika.

Isto vrijedi i za lingvistički termin *označitelj* kojim V. Vinja prevodi de Saussureov *signifiant*,¹¹ i *ograničitelj* kojim je pok. kolega V. Řehak nazvao jezični element koji ograničava.¹²

Vjerojatno bi se u pojedinim strukama našao još koji takav termin.

4.3. Međutim, što je ovdje važno, i ti su termini u okviru strukture općeg jezika.

o p e ć i j e z i k :

učitelj – *učenik*
branitelj – *branjenik*
usvojitelj – *usvojenik*
gonitelj – *gonjeni*
posvetitelj – *posvećeno*

s t r u č n i t e r m i n i :

djelitelj – *djeljenik*
množitelj – *množenik*
označitelj – *označeno*
ograničitelj – (*ograničeno*).

To nam pokazuje da opseg značenja jedne kategorije treba odrediti lingvistički. Ja bih rekao da je *buditelj* prije 'onaj koji budi', *brojitelj* 'onaj koji broji' itd., nego 'čovjek koji...'. Zato se, lingvistički gledano, takve imenice ne moraju nužno odnositi na čovjeka, nego i na što drugo, već prema praksi. odnosima u stvarnosti i sl.

Upropastitelj je obično čovjek: *Da zapamte ljudi kako izgledaju izdajnici i upropastitelji naši* (Čosić, Deobe, 3, 119). – *upropastitelji našega naroda* (Borba, 2. 4. 66. 13). U R. Marinkovića već imamo mali pomak: *I ponovno se jaci ideja o ljudožderima, o tijelu upropastitelju koje može izazvati apetit*

¹¹ Suvremena lingvistika, 2, Zagreb, 1963, str. 8.

¹² Predavanje u Zagrebačkom lingvističkom krugu 25. 6. 1963.

u drugom tijelu i poslužiti mu kao jelo (Kiklop, 65). U primjeru *da li je cigareta upropastitelj zdravlja* (NIN, 10. 11. 1963. 16) nije više riječ o čovjeku, ali je značenje još uvijek u okviru 'onaj koji upropaštava'.¹³ Tako je onda i *pokazatelj* 'onaj koji pokazuje', a tek se upotrebom precizira hoće li to biti čovjek ili podatak (u jedinom primjeru u ARJ. pokazatelj je *demonstrator*, u suvremenoj je upotrebi *podatak-indikator*).

Prema tako određenom značenju jedino matematski nazivi nešto odstupaju, ali to je odstupanje samo u nazivima jedne struke.

Kao što pokazuje grada, rijetko je i značenje imenica na -telj koje ne označuje čovjeka.

Time nije sve riješeno, ali mislim da je to pravi put koji vodi do rješenja.

Zaključak

5. Iz svega što je dosad rečeno mogu se izvesti ovi zaključci:

5.1. Za današnje stanje književnoga jezika nije od bitne važnosti podrijetlo sufiksa -telj, ali kad se to pitanje postavi, ne može se tvrditi da je »nena-rodno«.

5.2. Sufiks je -telj produktivan u obje varijante hrvatskosrpskoga književnog jezika, a u hrvatskoj je i vrlo produktivan.

5.3. Sufiks -telj pripada strukturi hrvatskosrpskog književnog jezika, ali je njegovu raspodjelu potrebno istražiti na brojnim i pouzdanim podacima.

5.4. U općem književnom jeziku imenice sa sufiksom -telj označuju vršitelja radnje u lingvističkom određenju toga značenja.

GLASOVI S' – Z' U HRVATSKOSRPSKOM KNJIŽEVNOM JEZIKU

Zvonimir Junković

I. U suglasničkim skupovima našega jezika dolazi do sljublivanja po zvučnosti i po mjestu tvorbe. U oba se slučaja smanjuje razlikovnost. Opreka kao *t – d, plot – plod, ili p – b, pora – bora*, ukinute su u sljedovima kao *svadba*.

Jednačenje se po zvučnosti vrši i tamo gdje nema jednačenja po mjestu tvorbe. Ovo je, međutim, uvijek vezano uz ono. U riječima kao *raščistiti – ražgilitati* nisu ukinute samo opreke *s – š* i *z – ž* već i *s – z, š – ž*. Zato bismo mogli kazati da je prvo sljublivanje slobodno i jednostavno, a drugo vezano i složeno.

¹³ Slično je kad u Braći i kumirima N. Simića čitamo za rakiju: *Curì mučenica i utješiteljica, kapa kap po kap...* (Zagreb, 1955, str. 24). Odatle proizlazi da bi obavezno značenje imenice utješiteljica bilo 'ona koja tješi', a neobavezno 'žena koja tješi'.